

Рішення **наради деканів хімічних факультетів** **класичних університетів України**

Декани хімічних факультетів класичних університетів обговорили на науково-методичній конференції "Хімічна освіта в ХХІ столітті: виклики та перспективи" (Харків, 30.09-02.10.2008 р.) проблеми і перспективи розвитку вищої хімічної освіти в Україні і дійшли таких висновків.

Характерною ознакою сьогодення є інтенсифікація фундаментальних та прикладних досліджень в галузі хімії. Лавиноподібний характер набуває потік нової інформації, що збільшує навантаження на викладачів, студентів та аспірантів. Поглиблюється спеціалізація хімічної науки й освіти, загострюється необхідність широкого використання іноземних мов (англійська, німецька та ін.) . В той же час, наявний стан інформаційного та матеріально-технічного забезпечення хімічної освіти в класичних університетах України є вкрай незадовільним. Фактично відсутній доступ університетів до періодичних видань (статей) , баз даних, тощо, хоча НАНУ такі канали має і фінансує їх своїм коштом без участі МОН України. Аналогічна ситуація з сучасним навчальним та науковим обладнанням. В університетах воно майже не поновлювалось протягом останніх 30 років. Це робить університетську науку відсталою, малопривабливою, не конкурентноздатною, неспроможною забезпечити ні розробку, ні належний технічний супровід інноваційних проектів.

Інтеграція України в європейський освітянський простір потребує суттєвих зусиль з боку професорсько-викладацького складу з реформування організації вищої хімічної освіти та оновлення її змісту. На жаль, існуюча завантаженість викладачів (як кількістю аудиторних годин, так і кількістю студентів на одного викладача) не дає змогу зосередитися на впровадженні інновацій в вищу хімічну освіту та на плідній науковій роботі.

Суттєвих змін потребує впровадження 3-х рівневої системи освіти в рамках Болонського процесу, зокрема приведення у відповідність кваліфікації бакалавра до вимог ринку праці та диверсифікація освітніх програм.

У зв'язку з цим вважаємо за необхідне вирішити на державному рівні наступні питання.

1. Забезпечити доступ університетів через мережу Інтернет до хімічних баз даних і повнотекстових періодичних наукових видань.

2. Розробити цільову державну програму матеріально-технічного забезпечення навчальних та наукових лабораторій хімічних факультетів класичних університетів на 5 років, якою чітко визначити перелік приладів, штати технічного персоналу їх супроводу, університети базування, правила доступу до них науковців-дослідників, тощо.

3. Забезпечити реальні можливості науково-педагогічним працівникам хімічних факультетів для проведення наукових досліджень, підготовки

підручників і посібників в тому числі шляхом зменшення співвідношення числа викладачів до числа студентів за ОПП "Бакалавр" за напрямком підготовки "Хімія" з 1:10,5 до 1:5 та зменшення педагогічного навантаження до обсягу, що не перевищує 600 годин на навчальний рік для доцента і 400-450 для професора. Розрахунок кількості ставок науково-педагогічних працівників для поточного курсу студентів проводити за здійсненим набором на перший курс.

4. Передбачати компенсаційні механізми для природничих факультетів класичних університетів стосовно ставок педагогічних працівників у зв'язку з передбачуваним у 2011-2012 роках різким зменшенням кількості випускників середніх навчальних закладів та зменшенням кількості вступників до ВНЗ.

5. Оптимізувати число ВНЗ в Україні в відповідності до чисельності населення України та європейських норм.

6. Змінити кваліфікацію випускників класичних університетів за ОПП "Бакалавр" за напрямком підготовки "Хімія" з "Лаборант" на "Хімік-фахівець, вчитель хімії, природознавства, екології та безпеки життєдіяльності" з внесенням відповідних змін у нормативні документи.

7. Виходячи з потреб ринку праці в хіміках ввести новий напрям підготовки "Прикладна хімія" за ОКР "Бакалавр".

8. Покласти в основу галузевого стандарту підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем "Магістр" за напрямком підготовки "Хімія" ("Прикладна хімія") лише базові, найбільш універсальні вимоги до вмінь, знань, навичок і включати до нормативної складової ОПП мінімум дисциплін, що надасть змогу ВНЗ гнучко реагувати на виклики ринку праці.

9. Виходячи із зростаючого попиту на висококваліфікованих хіміків, встановити державне замовлення за ОКР "Магістр" за напрямком підготовки "Хімія" на рівні не менше ніж 50% від відповідного держзамовлення за ОКР "Бакалавр" для відповідного ВНЗ.

10. Збільшити терміни навчання в магістратурі за напрямком підготовки "Хімія" до 2 років, навчання в аспірантурі за хімічними спеціальностями – до 4-х років. Вважати доцільним експериментальне запровадження PhD програм.

11. Приймаючи до уваги падіння рівня природничої освіти в школі вважати доцільним наступне:

- зберегти кількість аудиторного тижневого навантаження студентів на рівні 28 годин за ОПП «Бакалавр» та 24 години за ОПП "Магістр";
- зберегти існуючу кількість навчальних тижнів на протязі навчального року за ОПП «Бакалавр» та ОПП "Магістр";
- скоротити цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки за ОПП «Бакалавр» за напрямком підготовки "Хімія" на 50% відсотків з одночасним збільшенням циклу професійної та практичної підготовки.

12. Для забезпечення навчально-методичної підтримки викладання хімії в школі забезпечити державне фінансування видання Збірників задач та Книг для факультативного читання з хімії.

13. Приймаючи до уваги, що всі хімічні речовини, з якими доводиться стикатися студентам-хімікам класичних університетів при виконанні чисельних лабораторних, курсових, дипломних і магістерських робіт, апріорі є небезпечними і шкідливими для здоров'я встановити для цієї категорії студентів підвищену на 25% стипендію.

14. В зв'язку з напруженою демографічною ситуацією та загрозливим падінням рівня і престижу природничої освіти в Україні в правилах прийому на 2009 рік за напрямом підготовки «Хімія» передбачити наступне.

14.1. Конкурсний відбір вступників проводити за а) балом сертифікату ЗНО з хімії (або математики) у поточному році, та б) середньою оцінкою атестату (диплому вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації). Сертифікат з української мови та літератури зараховувати як заліковий, починаючи з 124 балів (за 100-бальною шкалою оцінювання).

14.2. Зберегти особливі умови участі в конкурсі для осіб, які досягли високих успіхів у навчанні та науковій роботі за природничими напрямками підготовки. Зарахування таких осіб на навчання проводиться після рекомендації Приймальною комісією Університету за умови подання ними в установлені терміни до Приймальної комісії сертифікатів ЗНО з оцінками не нижче 124 балів за 100-бальною шкалою оцінювання та у кількості, що не перевищує 60% від загального обсягу державного замовлення доведеного Університету за відповідним напрямком підготовки (або відповідно ліцензійного обсягу під час прийому на навчання за рахунок коштів фізичних, юридичних осіб). Передбачити, що особливими умовами можуть скористатися наступні особи:

- випускники старшої школи (повна загальна середня освіта), нагороджені золотою або срібною медаллю, а також випускники базових шкіл які мають угоди з ВНЗ;
- випускники вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації та професійно-технічних навчальних закладів, які отримали дипломи з відзнакою;
- переможці олімпіад, які проводить Університет;
- переможці III етапу Всеукраїнських олімпіад з базових дисциплін;
- переможці II етапу конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт – членів територіальних відділень МАН;
- переможці Всеукраїнського турніру юних хіміків (фізиків, тощо).